ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Οκτωβρίου 1988 *

Στην υπόθεση 238/87,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court of Justice της Αγγλίας και Ουαλίας, Chancery Division, Patents Court, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

AB Volvo

και

Erik Veng (UK) Ltd,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, R. Joliet, T. F. O'Higgins και F. A. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία AB Volvo, ενάγουσα της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενη από τους David Vaughan, QC, Richard Miller, barristers, και τον William Richards, solicitor,

— η εταιρία Veng, εναγόμενη της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενη από τους Robin Jacob, QC, και Peter Prescott, solicitor,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

— η γαλλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Régis de Gouttes,

— η βρετανική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον H. R. L. Purse, του Treasury Solicitor's Department,

— η ιταλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ivo M. Braguglia, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Antony McClellan και την Ida Langermann,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 18ης Μαΐου 1988,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιουνίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 17ης Ιουλίου 1987, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Αυγούστου 1987, το High Court of Justice της Αγγλίας και Ουαλίας (Chancery Division, Patents Court) υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 86 της Συνθήκης, για να εκτιμήσει αν η άρνηση του δικαιούχου υποδείγματος αισθητικής μορφής, το οποίο αφορά ανταλλακτικά αμαξώματος αυτοκινήτων οχημάτων, να παραχωρήσει άδεια εισαγωγής και πωλήσεως των ανταλλακτικών αυτών μπορεί, υπό ορισμένες συνθήκες, να θεωρηθεί ως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας AB Volvo (στο εξής: Volvo) και της εταιρίας Erik Veng (UK) Ltd (στο εξής: Veng).

3 Η Volvo, δικαιούχος στο Ηνωμένο Βασίλειο του υπ' αριθ. 968 895 κατατεθειμένου υποδείγματος αισθητικής μορφής, το οποίο αφορά τα εμπρόσθια αλεξιβόρβορα των αυτοκινήτων Volvo σειράς 200, ενήγαγε τη Veng ενώπιον του High Court of Justice

για προσβολή του αποκλειστικού της δικαιώματος. Η Veng εισάγει τα ίδια αυτά ανταλλακτικά αμαξώματος, που κατασκευάζονται χωρίς την άδεια της Volvo, και τα εμπορεύεται στο Ηνωμένο Βασίλειο.

4 Στο πλαίσιο της ενώπιόν του δίκης, το High Court of Justice υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Αν μια σημαντική αυτοκινητοβιομηχανία είναι δικαιούχος κατατεθειμένων υποδειγμάτων αισθητικής μορφής, τα οποία, σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους, της παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να κατασκευάζει και να εισάγει ανταλλακτικά αμαξωμάτων που είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση επισκευών στα αμαξώματα αυτοκινήτων δικής της κατασκευής (και εφόσον τα εν λόγω ανταλλακτικά δεν είναι αντικαταστατά από ανταλλακτικά οποιουδήποτε άλλου υποδείγματος), κατέχει η αυτοκινητοβιομηχανία αυτή, λόγω του αποκλειστικού της δικαιώματος, δεσπόζουσα θέση κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ ως προς τα εν λόγω ανταλλακτικά;

2) Συνιστά εκ πρώτης όψεως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης η άρνηση μιας τέτοιας αυτοκινητοβιομηχανίας να χορηγήσει σε τρίτους την άδεια να προμηθεύουν ανταλλακτικά αμαξωμάτων, και όταν ακόμη αυτοί διατίθενται να καταβάλλουν εύλογα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως για κάθε είδος που πωλούν βάσει της άδειας (δικαιώματα εκμεταλλεύσεως που να αντιπροσωπεύουν αμοιβή δίκαιη και εύλογη με βάση την αξία του υποδείγματος και τις λοιπές συντρέχουσες περιστάσεις και που θα προσδιοριστούν με διαιτησία ή με όποιον άλλο τρόπο ορίσει το εθνικό δικαστήριο);

3) Μπορεί μια τέτοια καταχρηστική εκμετάλλευση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 86 λόγω του ότι ο αιτών την άδεια εκμεταλλεύσεως εμποδίζεται βάσει αυτής να εισάγει ανταλλακτικά αμαξωμάτων από άλλο κράτος μέλος; »

5 Όπως προκύπτει από το κείμενο της Διάταξης παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε τα ερωτήματα αυτά, ενόψει της δήλωσης της εναγομένης της κύριας δίκης ότι παραιτείται από τον ισχυρισμό της ότι η σύγκριση των τιμών, στις οποίες η ίδια πωλεί τα ανταλλακτικά αμαξωμάτων, με τις υψηλότερες τιμές, στις οποίες πωλεί τα ίδια ανταλλακτικά η ενάγουσα της κύριας δίκης, στοιχειοθετεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους της τελευταίας.

6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω, παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

7 Πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1982 (υπόθεση 144/81, Keurkoop, Συλλογή 1982, σ. 2853), που αφορούσε την προστασία των σχεδίων και προτύπων, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου και ελλείψει ενοποιήσεως στο πλαίσιο της Κοινότητος ή προσεγγίσεως των νομοθεσιών, ο καθορισμός των προϋποθέσεων και του τρόπου προστασίας των σχεδίων και προτύπων εμπίπτει στην εθνική νομοθεσία. Στον εθνικό νομοθέτη εναπόκειται να ορίσει ποια προϊόντα τυγχάνουν προστασίας, έστω και όταν αποτελούν τμήμα ενός συνόλου, το οποίο σύνολο ήδη προστατεύεται ως τέτοιο.

8 Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι η εξουσία του δικαιούχου του προστατευομένου υποδείγματος να εμποδίζει τρίτους να κατασκευάζουν και να πωλούν, χωρίς τη συναίνεσή του, προϊόντα που αποτελούν υλοποίηση του υποδείγματος συνιστά την ίδια την ουσία του αποκλειστικού του δικαιώματος. Κατά συνέπεια, η επιβολή στο δικαιούχο του προστατευόμενου προτύπου της υποχρέωσης να παραχωρεί σε τρίτους, έστω και έναντι ευλόγων δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως, την άδεια να προμηθεύουν προϊόντα που αποτελούν υλοποίηση του υποδείγματος θα ισοδυναμούσε με στέρηση του δικαιούχου από το αποκλειστικό του δικαίωμα· άρα, η άρνηση παραχωρήσεως τέτοιας άδειας δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης.

9 Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η εκ μέρους του δικαιούχου υποδείγματος στοιχείων αμαξώματος αυτοκινήτων οχημάτων άσκηση του αποκλειστικού του δικαιώματος ενδέχεται να απαγορεύεται βάσει του άρθρου 86, αν συνεπάγεται, εκ μέρους επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ορισμένες μορφές συμπεριφοράς, όπως αυθαίρετη άρνηση προμηθείας ανταλλακτικών σε ανεξάρτητα συνεργεία επισκευών, καθορισμό υπέρογκων τιμών των ανταλλακτικών ή την απόφαση παύσεως παραγωγής ανταλλακτικών για ορισμένο τύπο αυτοκινήτου, ενώ πολλά αυτοκίνητα αυτού του τύπου εξακολουθούν να κυκλοφορούν, εφόσον βέβαια η συμπεριφορά αυτή μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

10 Στην υπό κρίση περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο δεν επισήμανε την ύπαρξη τέτοιων μορφών συμπεριφοράς. Επομένως, και ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πρώτο και στο τρίτο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου.

11 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η άρνηση του δικαιούχου υποδείγματος αισθητικής μορφής, το οποίο καλύπτει στοιχεία αμαξώματος, να παραχωρήσει σε τρίτους, ακόμη και έναντι ευλόγων δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως, την άδεια να προμηθεύουν ανταλλακτικά που αποτελούν υλοποίηση του υποδείγματος δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

12 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η γαλλική, η βρετανική και η ιταλική κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 17ης Ιουλίου 1987 το High Court of Justice, αποφαίνεται:

Η άρνηση του δικαιούχου υποδείγματος αισθητικής μορφής, το οποίο καλύπτει στοιχεία αμαξώματος, να παραχωρήσει σε τρίτους, ακόμη και έναντι ευλόγων δικαιωμάτων

εκμεταλλεύσεως, την άδεια να προμηθεύουν ανταλλακτικά που αποτελούν υλοποίηση του υποδείγματος δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης.

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida Koopmans

Everling Bahlmann Galmot Joliet O'Higgins Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Οκτωβρίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart